

GÜNEY KORE'DE UYGULANAN SANAYİLEŞME STRATEJİSİNİN ANALİZİ

Yrd.Doç.Dr.Hasan İSLATİNCE
Anadolu Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü

ABSTRACT

In this study, the successes of East Asian Countries, Specifically South Korea, is examined. We investigated processes of moving from import substitution to export led industrialization and role of government in this processes.

ÖZET

Bu çalışmada Doğu Asya Ülkelerinin özellikle Güney Kore'nin İthalata dayalı sanayileşme stratejisinden, İhracata dayalı sanayileşme stratejisine geçiş süreci incelenmiş ve bu geçişte devletin üstlendiği rol analiz edilmiştir.

GİRİŞ

Bugün birçok ülke Doğu Asya ülkelerinin başarısını örnek alarak gelişme yolunda adım atmak istemektedirler.

Doğu Asya ülkeleri içinde Güney Kore'nin başatısı ön plana çıkmaktadır. Aşağıda Doğu Asya ülkelerinde uygulanan politikaların ortak özellikleri anlatıldıktan sonra, Güney Kore'nin ithal ikameci sanayileşme politikasından ihracata dayalı sanayileşme politikasına geçişi ve elde ettiği başarıda devlet müdahaleciliğinin rolü analiz edilecektir.

1. DOĞU ASYA ÜLKELERİNDE UYGULANAN POLİTİKALARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ

Doğu Asya ülkeleri; başta Japonya olmak üzere, Uzak Doğu'nun dört kaplı olarak nitelendirilen Honkong, G. Kore, Singapur ve Tayvan ile Güneydoğu Asya'nın yeni sanayileşmiş ülkeleri, Endonezya, Malezya ve Tayland 1960'lı yılların başından itibaren gerçekleştirdikleri yüksek büyüme oranıyla hızla kalkınarak ihracata dayalı kalkınma modelini izleyen ülkelere örnek teşkil etmişlerdir ¹. "Doğu Asya Mucizesi" 1980'lerde alternatif gelişme stratejisi olarak önerilmeye başlandı. Gelişmekte olan ülkeler kararlı bir şekilde piyasaya yönelik sistemleri oluşturmaya yöneldiler ve müdahaleci politikalar azaltılmaya başlandı. Ancak Doğu Asya ülkelerinde hükümetin müdahalesi, bu oluşumla ters görünmesine rağmen, bir çok az gelişmiş ülke bu modelin işleyişine yöneldi. Çoğu tartışmalara konu olan hükümet müdahalesinin, gelişmenin ilk aşamalarında gerekliliği doğrulandı ². Bu ülkeler arasında Kore'nin kalkınmasında devletin üstlendiği ve oynadığı rol diğerlerine göre daha kapsamlı ve yönlendirici olmuştur. Devletin ekonomik kaynakların etkin dağılımı ve kullanımı yoluyla piyasayı yönlendirme girişimi geleneksel ekonomi öğretisinde her zaman tartışma konusu olmuştur ve bu işlevin serbest piyasa tarafından kusursuz yerine getirilebileceği görüşü genelde ağırlık kazanmıştır ³. Söz konusu 8 ülke

¹ Bülent ŞAHİNALP, "Doğu Asya Ülkeleri Nasıl Başardılar?" *Dış Ticaret Dergisi*, Sayı: 1, Nisan 1996, s.1.

² "Structural Policies Shift in Developing Countries", *In IMF SURVEY*, February 6, 1995, s.45-46.

³ Bahri Yılmaz, "Devletin Ekonomideki Belirleyici Gücü Modeli, Kore", *Görüş*, Eylül 1996, s.32.

1960 yılından itibaren istikrarlı makroekonomik politikalarda desteklenen dışa açık kalkınma stratejileri çerçevesinde, diğer Doğu Asya ülkelerinden iki kat, Güney Asya ve Latin Amerika ülkelerinden ise beş kat daha yüksek büyüme hızı gerçekleştirerek, sanayileşmiş ülkelere kıyasla çok daha başarılı bir performans sergilemişlerdir .⁴

Bu ülkelerin sekizinde de uygulanan politikalarda ortak olan noktalar şunlardır ;⁵

-Öncelikle makroekonomik istikrarın sağlanarak, eğitilmiş bir işgücü yaratmak ve tasarruf oranlarını yükselterek doğru ekonomik iklimi yaratmak

- İhracata dönük sektörler öncelik verilerek yatırım-üretim-ihracat zincirinin kurulmasına yönelik rasyonel teşvik politikalarının uygulanması,

- Kamu ve özel sektör arasında koordinasyonun ve işbirliğinin sağlanmasına öncelik verilmesi, teknolojik yeniliklere açık olunması ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının teşvik edilmesi suretiyle, teknoloji transferine öncelik tanınması,

- Kamu yatırımlarının özel sektör yatırımlarını tamamlayıcı nitelik taşıması ve piyasa müdahalelerinin ve uygulanan teşvik politikalarının toplumsal maliyeti düşük ve etkin kaynak kullanımını sağlayıcı yönde olması,

- Dünya ekonomisinde performans göstermeyi ekonomi ve firma politikasının önceliği haline getirmeleri.

Doğu Asya ülkelerinin 1960'lardan sonra ithal ikamesine yönelik sanayileşme stratejisini terk edip ihracata yönelik sanayileşme stratejisiyle elde ettikleri performans aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablolardan da açıkça görüldüğü gibi, 1960'lardan günümüze hem ihracatları artmış, hem de ihracatın dünya ihracatı içindeki payı artış göstermiştir. Bu ülkelerde ithal ikamesine dayalı sanayileşme

⁴ ŞAHİNALP, s.1.

⁵ Zülfü DICLELİ, "Asya Kaplanlarına Yetişmek İçin Model mi Arayacağız, Anlayışımızı Değiştireceğiz?" Görüş Dergisi, Eylül 1996, s.40.

stratejisi süreci diğer gelişmekte olan ülkelere göre çok daha kısa sürede tamamlanmıştır.⁶

Tablo: 1 1964-1995 Yıllarında Doğu Asya Ülkeleri İhracat Performansları (Milyar Dolar)

	1964	1980	1990	1994	1995
İhracat (Milyar \$)					
- Japonya	6.7	130.4	287.6	397.0	443.0
- Singapur	0.9	19.4	52.8	96.8	118.6
- Tayvan	0.4	19.8	67.1	92.8	111.4
- Güney Kore	0.1	17.5	65.0	96.0	125.1
- Endonezya	0.7	22.0	25.7	40.0	45.0
- Maczya	1.1	13.0	29.4	58.8	74.0
- Hong-Kong	1.0	19.8	82.1	151.4	173.0
- Tayland	0.6	6.5	23.0	45.0	55.6
- Türkiye	0.4	2.9	13.0	18.1	21.638
- Dünya	157	1.897	3.337	4.282	4.875

Kaynak: 1964-1990 Yıllarına Ait Veriler "Türkiye ve Dünya Dış Ticareti", s.139.
1990-1994 Yılı Verileri, "Dünya Ticaretindeki Gelişmeler", s.16,17,304.
1995 Yılı Verileri "Dünya Ekonomileri Bülteni", Sayı: 6, Temmuz 1996, s.67.

Tablo: 2 Doğu Asya Ülkeleri İhracatının Dünya İhracatı İçindeki Payı (Milyar Dolar)

İhracatın Dünya İhtacatı İçindeki Payı	1964	1980	19901	1994
- Japonya	4.26	6.87	8.62	9.26
- Singapur	0.57	1.02	1.58	2.26
- Tayvan	0.25	1.04	2.01	2.16
- Güney Kore	0.06	0.92	1.95	2.24
- Endonezya	0.44	1.15	0.77	0.93
- Maczya	0.70	0.68	0.88	1.37
- Hong-Kong	0.63	1.04	2.46	3.53
- Tayland	0.38	0.34	0.68	1.05
- Türkiye	0.25	0.15	0.39	0.42

Kaynak: Türkiye ve Dünya Dış Ticareti, 1950-1993. DIE, 1996, s.12-15.
1994 Verileri, Dünya Ticaretindeki Gelişmeler, s.39.

⁶ ŞAHINALP, s.9.

Bu kısımda, Doğu Asya ülkelerinde uygulanan sanayileşme stratejileri ve bu yönde uygulanan politakaların analiz edilmesinde Güney Kore modelinin incelemesi yapılacaktır. Burada Güney Kore modelinin seçilmesinin nedeni; Türkiye ile G.Kore'nin kalkınma yarışına aynı dönemlerde başlamalarına rağmen, bugün Kore'nin neden Türkiye'den daha iyi bir performans gösterdiği ve her iki ülkede de devletin belirleyici bir rol oynadığı ve her iki ülkede de öncelikli sektör stratejilerinin hayata geçirilmesi yönünde atılan adımların incelenmesi ve uygulamada yaşanan farklılıkları ortaya koymaktır.

2. GÜNEY KORE'DE UYGULANAN İKTİSAT POLİTİKALARININ DEĞİŞİMİ VE DIŞA AÇILMA

2.1. Güney Kore'de İthal İkameci Sanayileşmeden İhracata Dayalı Sanayileşme Stratejisine Giriş

Son otuz yıl içinde dünya ekonomisinde hızla büyüyen sınırlı sayıda az gelişmiş ülke, sanayileşme yolunda çok önemli atılımlar yaparak yeni sanayileşen ülkeler arasına girdi. Bunlar arasında dinamik Asya Ülkelerinden sayılan G.Kore'nin ekonomik gelişmesinin temelini planlı kalkınma stratejisi, ihracata dayalı büyüme ve girişimci toplum yapısı oluşturmaktadır. G. Kore kalkınma yarışına Japonya'dan 15-20, Tayvan'dan 10-15 yıl gecikmeli olarak başlamıştır. Kore tüm sanayileşme sürecinde, Japonya'nın gelişmesini örnek almıştır. Endüstriyel kalkınma stratejisine ilişkin olarak Kore'de birbirinden farklı başlıca üç ayrı aşama yaşanmıştır.

- a) 1962-1973 yılları arasındaki dönemde, emeğe dayalı ihracatın yönlendirilmesi,
- b) 1973-1979 Ağır ve Kimya sanayilerinin sürükleyici rol oynadığı endüstrileşme stratejisi,
- c) 1973-1979 yılından günümüze devletin fonksiyonel müdahalesi.

2.2. İhracatın Sürikleyici Rol Oynadığı Endüstriyel Kalkınma Stratejisi

1962 yılından bu yana başlatılan ve birbirini izleyen beşer yıllık kalkınma planları dönemlerinde Kore dışarıya yönelik bir ekonomik stratejiyi kabul ederek ekonomik kalkınma çabalarında, uluslararası ticaretin lokomotif görevini görmesine ayrı bir önem verdi.

Öncelikle Kore’de:

- Oldukça gelişmiş bir sermaye piyasası,
- İhracata yönelik endüstrilerin üretimlerinde kullanacakları malların ithalinde, liberal politikaların uygulanması,
- Dünya piyasalarından bilgi ve teknoloji birimlerini aktaracak, bir caformasyon sistemi,
- Seçilen stratejileri uygulamaya koyacak ve koordine edecek oldukça etkin işleyen bir kurumsal mekanizma.

Bu koşulları ve uygun ortamı yaratma mücadelesine ve koordine edilmiş bir biçimde yerine getirmeye ve zaman içinde bunları uygulamaya koyma girişimleri başladı.

2.3. Kore’de Uygulanan İhracata Dayalı Endüstriyel Kalkınma Stratejisinin Aşamaları

2.3.1. Dünya Piyasa Fiyatlarıyla Serbest İthalat

Kore hükümetinin endüstriyel kalkınma stratejisini başlattığı 1962 yılı öncesinde, iç piyasa oldukça kontrol altında tutulmuş olup paranın değeri çoklu kur uygulamalarıyla aşırı değerlendirilmiş ve ödemeler bilançosunda kronik bir açıkla karşı karşıya kalınmıştır ⁷. Bu reformların bir parçası olarak, Kore parası Won % 50 oranında devalüe edildi, çoklu döviz kurundan vazgeçildi ve tekli döviz kuru uygulaması

⁷ Yul.O.KUWON, “Kore’de Uygulanan Endüstriyel kalkınma Stratejisi, Piyasa Ekonomileri”, İstanbul, TÜSIAD Yay.No: 1/90,04-133; Nisan 1990, s.27-28.

başlatıldı, ithalatta liberalizasyona gidildi⁸. 1960'ların ilk yıllarından bu yana Kore'nin endüstriyel politikası iki hedefi gerçekleştirmeye yönelmiştir. Bunlar ihracatın cesaretlendirilmesi ve bebek endüstrilerin harekete geçirilmesi yönünde olmuştur. İyi oluşturulmuş endüstriler tarafından yapılan ihracatın cesaretlendirilmesinde tarafsızlık politikası, bebek endüstrileri harekete geçirmede tarafsız olmayan politikalar uygulandı.⁹

Böylece ihracata yönelik olarak hükümet üç stratejiyi uygulamaya koymuştur;

i) Birinci strateji uyarınca iç piyasaya yönelik olarak yapılan ithalat, tarifeler, tüketim vergileri ve miktar kısıtlamaları biçiminde bazı sınırlamalara tabi tutuldu. Bu tür bir uygulamanın amacı, ithal ikamesi yapan üreticileri korumaya yönelikti. İthal ikamesi politikasına uygun olarak hükümet öngörülen minimum düzeydeki ihracat ile bağlantılı olarak verilen ihracat lisansları ve dış kredi kontrolüyle ithal edilen mal miktarı için ayrıca bir sınır koydu. Bununla birlikte kıt kaynakları kaynakların belli bir sektörde yoğunlaşmasını sağlamak için ithal ikamesi politikasının belli bir alanda uygulanmasına izin verildi. Böylece kaynakların belli bir üretim alanında yoğunlaştırılmasının sonucu olarak, ölçek büyüklüğünün yol açtığı ve karşılıklı ilişkide bulunan etkinliklerden oldukça önemli avantajlar sağlandı.

ii) Kalkınma stratejisinin ikinci adımı olarak ihraç malları üretmek için kullanılan sermaye ve ara malları ihracatı üzerindeki kontroller ithal mallarının ihraç malı üretiminde etkinliğini sağlayacak şekilde kullanılması amacıyla kaldırılmıştır. 1967 yılında ithalatta serbestleşmeye gidilmiştir. İhracatçılara hammadde ithalatındaki kısıtlamaların kaldırılması yoluyla ithalat kolaylığı sağlandı. İhracatta ise ek teşvikler getirilerek teşvik sisteminin ihracatı engelleyen yönü kaldırılmaya ve ihraç sanayileri ithal ikameci sanayilerle eşit konuma getirilmeye çalışıldı. Böylece ihracatçıların dünya piyasalarındaki

⁸ Mesiha SAAT, "1980'den Bugüne Güney Kore ve Türkiye, Bir Asya Kaplanından Dersler", FORUM, Mart 1995, s.12.

⁹ Larry E. WESTPIAL, "Industrial Policy in Export-Propelled Economy: Lesson From South Korea's Experience", *Journal of Economic Perspectives*, Volume 4, Number: 3, Summer 1990, p.43.

geçerli fiyat üzerinden ithal girdilerini kolayca satın alarak ihraç malı üretiminde kullanılmaları olanağı sağlamıştır.

iii) Kalkınma stratejisinin üçüncü adımı, yan sanayilerin selektif bir biçimde tarife ve diğer miktar kısıtlamalarıyla korunmasıdır. Selektif politikaların kapsamında ise; faiz oranlarının pozitif, fakat olması gerekenden düşük tutan (mild financial repression) selektif kredi uygulaması ise, seçilmiş sanayilerin ve geleneksel olmayan ihraç kalemlerinin ihracatını arttırmaya yönelik ticaret politikalarını içermektedir . Böyle bir koruma yöntemi, yan sanayilerin ürettikleri mallar için uygun bir pazar bulununcaya ve yatırımların kârlılığı belli bir düzeye ulaşuncaya kadar devam ettirilmiştir . Yeni korumacılık ithal ikamesi sisteminin değil, ihracata dayalı kalkınma stratejisinin bir parçası olmuştur .¹⁰

2.3.2. İhracata Dayalı Endüstrileri Teşvik edici Mali Piyasalar

Hükümet, rekabetten oldukça yoksun bir mali piyasa ortamında, bütün ihracatçıların eşit bir biçimde ve kolayca yararlanabilecekleri uygun koşulları yarattı. 1960'lı yıllarda bankacılık sektörü doğrudan doğruya devlet kontrolü altındaydı. Hükümet tercihli faiz politikasıyla, mevcut kredilerin kolayca işletme sermayesine yönlendirilebilmesini sağlayabiliyordu. Örneğin, piyasada faiz oranlarının %24 olduğu bir durumda, ihracatçılara %6 faiz oranı üzerinden akreditif mektupları karşılığında borçlanabilme olanağı vermiştir.

İhracatçılar için en önemli finansman kaynağı olarak üretici kredisi kurumu uygulamaya konulmuştur. Bu amaçla hammadde, makine ve teçizat ithal eden Kore'li ihracatçılara ihtiyaç duydukları dövizin sağlanması için, hükümetin kontrolü altındaki ticari bankalar öncelikle ihracata yönelik imalat sanayi sektörüne döviz sağlanması için desteklemiştir.

¹⁰ Cem KOZLU, *Türkiye Mucizesi İçin Vizyon Arayışları ve Asya Modelleri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Baskı, 1995, Ankara, s.145.

Ayrıca ihracatı teşvik edilen endüstrilere devletin aldığı dış kredilerden ve borçlardan pay verme bakımından da birinci derecede öncelikler verildi. Bir tasarruf bankası olmayan Kore Kalkınma Bankası da ihracata katkıda bulunacak olan ve yabancı sermaye ile finanse edilen projeler için ödeme garantisi verdi. İhracat yoluyla elde edilen gelirlerden % 50'ye yakın bölümü gelir vergisinden muaf tutulmuştur.¹¹

2.3.3.Pazarlama ve Teknolojiye Dayalı Enformasyon Sistemi

Dünya pazarlarına kolayca girebilmeye yönelik önlemlerle ve sağlanan olumlu finansal koşullara ek olarak, ihracata yönelik endüstriyel kalkınma stratejisinin uygulanmasında ve değerlendirilmesinde diğer bir çok faktörde oldukça önemli rol oynamıştır. Bunlardan bir tanesi ihracata konu olan malların üretimi için gerekli olan teknoloji ve pazarlamaya ilişkin bilgilerin toplanması ve dağıtılması ile ilgilidir. İhracatı teşvik politikasını yürüten ihracat pazarları için yoğun çalışma yapan Kore ticaret ve ihracatı teşvik merkezi (KOTRA) kurulmuştur. Kore ticaret ve ihracatı teşvik merkezinin (KOTRA'nın) kurulmasıyla ülke ihracat pazarlaması programlarını izlemeye başlamıştır¹². Fakat bundan daha da önemlisi 1962 yılından bu yana yürütülen, her ay toplanan “İhracatı Teşvik Konferansı” en önemli kurumlardan biri olmuştur “FORUM” niteliği taşıyan bu toplantılarda ihracat ile ilgili sorunlar tartışılıyor ve alınması gereken önlemler hakkında görüşmeler yapılıyordu. İhracatı geliştirmek için alınan diğer bir idari önlemlerde verilen toplam ihracat hedefi idi. Daha sonra mal ve ülke bazında düzenlenen hedefleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığında kurulan “Durum değerlendirme Odası” sürekli olarak izlemiştir. 60'lı yıllardan uygulanan ihracatı teşvik önlemlerinin en belirgin özelliklerinden birisi de ihracatı teşvik önlemlerini ayırım yapılmaksızın her ihracatçıya uygulanmış olmasıdır. Kore hükümeti

¹¹ YILMAZ, s.35.

¹² Mctc OKTAV, Alican KAVAS, Mustafa TANYERİ, “TOBB İhracat Geliştirilmesi ve Ortak İhracat Pazarlama Grubu”, Ekonomik ve Sosyal Sorunlar Çözüm Önerileri Dizisi, 6 Ankara, 1982, s.32.

başlangıçta; karşılaştırmalı üstünlüğüne sahip olduğu emek yoğun ve rekabete dayanabilen malların üretimine ağırlık verdi.

2.3.4. Stratejik Koordinasyon

Endüstriyel kalkınma stratejisinin koordine etmek amacıyla ihracat hedefine ulaşmanın, yöntemlerinin tartışıldığı ve aylık olarak yapılan ticareti geliştirme toplantıları şeklinde iki ayrı kurumsal mekanizma geliştirilmiştir. Dış ticareti geliştirmeye yönelik hedeflere ulaşabilmek için özel firmalar ile ticaret şirketleri, üretim kapasiteleri ve dış ticaret durumlarına dayanan ihracat hedeflerini belirleme çalışmalarına başlamışlardır. Aynı ayrı firmalar tarafından belirlenen ihracat hedefleri, önce "İhracatçılar Birliği" sonra hükümet tarafından bir araya getirilmiştir. Böylece ihracatçılar ile hükümet arasındaki karşılıklı ilişkilerin ve yakın iletişim sağlanması yolu ile, enformasyon etkinliğini arttırmak önemli rol oynayarak gelecek yıllarda da ihracat yapabilmek olanaklarını da sağlamıştır.

2.3.5. İhracata Dayalı Endüstriyel Kalkınma Stratejisinin Değerlendirilmesi

Endüstriyel kalkınma stratejisinin endüstriyel yapıyı, çeşitli devlet müdahalesi biçimleri ya da kaynak dağılımını teşvik ederek değiştirilmesi sözkonusu olduğundan Kore'nin ihracata dönük kalkınma stratejisinin 1962-73 yılları arasında kalan dönemlerde oldukça başarılı olduğu söylenebilir. Öncelikle devlet verdiği teşviklerin karşılıklarını özel sektörlerden istedi ve aldı. Bunun için gerekli izleme, denetleme, ödüllendirme ve cezalandırma mekanizmalarının adil, etkin ve istikrarlı şekilde çalıştırdı.¹³

Böylece 1962 yılında 15 milyon dolarlık ihracat hacmi ortalama yıllık % 61 oranında artarak 1973 yılında 2.873 milyon dolara yükselmiştir. Başka bir deyişle on bir yıllık dönemde 188 kat artmıştır. İhracata yönelik mal üreten imalat sanayi 1962-73 döneminde, yıllık %

¹³ KOZJAU, s.151.

20.6 oranındaki artışla adı geçen dönemde sekize katlanmıştır. Diğer taraftan ithalattaki artışın doğrudan etkisiyle 1969 yılında imalat sanayinde % 29'luk bir istihdam artışı sağlanmış, 1963-69 yılları arasında varolan işsizliğin % 50 oranında azalmasına katkıda bulunmuştur. Diğer taraftan ihracattaki patlama, aynı zamanda diğer sektörlerin gelişimini teşvik edici bir rol oynamıştır. Şöyle ki; ihracata yönelik endüstriyel kalkınma stratejisi çerçevesinde emek yoğun endüstrilerince üretilen ara mallarına olan talep de canlanmıştır. Bu da endüstriyel büyümeyi teşvik etmiştir.¹⁴

2.3.6. Ağır ve Kimya Endüstrilerinin Sürükleyici Rolü Oynadığı 1973-79 Dönemi

Ihracat öncülüğünde endüstrileşme yolundaki reformlar ihracatı hızlandırma üzerinde odaklanıyordu. Devlet ihracata yönelik firmalar açısından tarafsızlık politikasını her ihracatçaya uygulamıştır. Diğer taraftan emek yoğun hafif endüstriye ağırlık verilmesi sonucu, olgunlaşmamış bir teknolojik yapıya ve teknolojideki know-how yetersizliğine rağmen, yine de büyük çapta standardize edilmiş mal üretimi gerçekleştirilmiştir. Ancak 1970'lere gelindiğinde Kore emeğe dayalı ihracatta pazar payını genişletmekte zorlanmaya başlamıştır. Çünkü, Çin ve diğer Doğu ve Güney Asya ülkeleri özellikle de ABD başta olmak üzere dünya piyasalarında aynı tür ürünleri pazara sürmüşlerdir. Bunun yanı sıra ulusal güvenlik için bir savunma endüstrisinin kurulmasına yönelik politikaların önem kazanması nedeniyle de 1973 yılından başlayarak, içerde ithal ikamesini, emeğe dayalı tüketim mallarının üretiminden sermaye ve teknoloji yoğun malların üretimine geçmiştir¹⁵. Amaç, önce iç piyasada sıkı bir koruma altında, ağır ve kimya sanayilerinin kurulmasını ve büyümesini sağlamak daha sonra bunları fiyat ve kalite açısından dünya piyasalarında rekabet durumuna gelince de dış pazarlara açmaktır.

¹⁴ KUWON, s.33.

¹⁵ WESTPHAL, s.44.

2.3.7. Ağır ve Kimya Endüstrilerinin Sürükleyici Rol Oynadığı 1973-1979 Döneminin Değerlendirilmesi

Belli endüstriyel hedeflere ulaşabilmek için ağır ve kimya endüstrilerinin sürükleyici niteliğinden yararlanılması, temel politika olarak benimsenmiştir. Kullanılan en önemli politika aracı genellikle kredi tahsisi uygulaması olmuştur ¹⁶. Ayrıca bu endüstriler için yatırım kredileri sağlanmış ve amortisman oranları artmıştır. Mevcut eğitim sistemi yeniden gözden geçirilmiş ve bu sanayiler için gerekli iş gücü ve teknik personel eğitimi hızlandırılmıştır. 1976-78 yılları arasında bu sektöre yapılan yatırımlar % 27 oranında artarken, öte yandan 1977-79 yılları arasında imalat sanayi yatırımları yaklaşık % 80'i ağır ve kimya sanayine yapılmıştır . 1979 yılına gelindiğinde bu sanayi dallarında üretim fazlası ortaya çıkmıştır. Dünya piyasalarında ikinci petrol şoku sonucu ortaya çıkan durgunluk, Kore ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca bu stratejinin uygulamaya geçildiği dönemlerde, devlet ve sanayi arasında yapılan işbirliği ile bürokrasi ve özel girişim arasındaki dengeli koordinasyon durumu önemini yitirmiştir. Kimya ve ağır sanayiye sürükleyici bir rol verilmesi, piyasa mekanizması yerine devletin ön plana geçmesine yol açmıştır.

2.3.8. Fonksiyonel Müdahale, 1979 Yılı ve 1984 Ekonomik Liberalleşme

Kore'de Ağır ve Kimya Sanayinin sürükleyiciliğindeki kalkınma stratejisi politikası, 1979 petrol krizi nedeniyle atıl kapasiteler yaratmış. Bazı önemli Ağır ve Kimya Sanayi firmaları, giderek artan ciddi finansman güçlükleriyle karşılaşmaya başlamıştır. Bu sorunlar yaşanan makroekonomik resesyon nedeniyle daha da artmıştır. Ekonomideki tıkanıklığı aşmak için birçok sanayi dalında devlet piyasaya müdahaleden vazgeçmek durumunda kalmıştır .¹⁷

¹⁶ YILMAZ, s.35.

¹⁷ KUWON, s.34.

1970’li yıllarda uygulamaya konulan, piyasanın devlet tarafından aşırı kontrole dayanan politikasına aykırı olarak, yeni stratejisiyle hükümet, ekonomik etkinliklerin daha çok piyasa mekanizmasıyla kontrol edilmesine yardımcı olacak alt yapıyı oluşturma çabalarına ağırlık vermiştir . Buna göre hükümet;

-Finans piyasalarının uluslararası piyasalarla bağlantısını kurmuş ve sermaye hareketleri kısmen serbest bırakılmıştır.

-Devlet ihracat teşviklerini önemli ölçüde azaltmış, sanayi teşviklerinin kapsam ve içeriğini değiştirmiştir

-Yatırımların sektörel önceliklerini belirleme politikasını terk ederek özel firmalara bırakmıştır.

-İthal yasaklarını yumuşatarak mal piyasalarına bırakmıştır.

Diğer taraftan hükümet, rekabet ortamı oluşturarak ve dış ekonomik ilişki açısından olumlu teknolojik gelişmeleri destekleyerek, piyasa mekanizmasının ve firmaların etkinliğini arttırmaya çalışmıştır.

SONUÇ

Endüstriyel kalkınma stratejisi, eğer kaynakların endüstriyel sektörler arasında etkin dağıtımı şeklinde tanımlanırsa, Kore’nin 1962 yılından bu yana, aktif bir endüstrileşme politikasının olduğunu söyleyebiliriz.

Kore’de yeni kurulan endüstrilere ucuz kredi kullanma imkanı tanınması ve değişik biçimlerde ihracat sübvansiyonu vermenin yanı sıra, sıklıkla iç piyasada mutlak koruma sağlandığı görülmektedir. Özellikle vurgulanması gereken bir nokta yaygın devlet müdahalesine karşın fiyat yapısını dış dünyadan kopuk, çarpık bir yapı oluşturmamasına büyük bir özen gösterilmiş olmasıdır. Sürekli ihracat artışlarının uygulanan modelin mihenk taşı olduğu noktasından hareketle ihracatçıların kur politikası ve ihracat için gerekli ithalat mallarına dünya fiyatlarından ulaşılması için çaba harcanmıştır.

KAYNAKÇA

DİCLELİ, Zülfü : “Asya Kapılarına Yetişmek İçin Model mi Arayacağız, Anlayışımı Değiştireceğiz?” *Görüş Dergisi*, Eylül 1996.

DTM : Dünya Ekonomileri Bülteni, Sayı:6, Temmuz 1996.

DTM : Başlıca Ekonomik Göstergeler, Ocak 1997.

KOZLU, Cem :Türkiye Mucizesi İçin Vizyon Arayışları ve Asya Modelleri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 1995,

KUWON, Yul.O. :“Kore’de Uygulanan Endüstriyel Kalkınma Stratejisi, Piyasa Ekonomileri, İstanbul, TÜSIAD Yay.No: 1/90,04-133; Nisan 1990.

SAAT, Mesih :“1980’den Bugüne Güney Kore ve Türkiye, Bir Asya Kaplanından Dersler”, *FORUM*, Mart 1995.

ŞAHİNALP, Bülent : “Doğu Asya Ülkeleri Nasıl Başardılar?”, *Dış Ticaret Dergisi*, Sayı:1, Nisan 1996.

OKTAV Mete, KAVAS, Alican TANYERİ, Mustafa :”TOBB İhracat Geliştirilmesi ve Ortak İhracat Pazarlama Grubu”, *Ekonomik ve Sosyal Sorunlar Çözüm Önerileri Dizisi*, 6 Ankara, 1982.

WESTPHAL, Larry E. :“Industrial Policy in Export-Propelled Economy: Lesson From South Korea’s Experience”, *Journal of Economic Perspectives*, Volume 4, Number: 3, Summer 1990.

YILMAZ, Bahri : “Devletin Ekonomideki Belirleyici Gücü Model; Kore”, *Görüş*, Eylül 1996.

IMF SURVEY:“Structural Policies Shift in Developing Countries”,February 6, 1995.